

Center za
jezikovne vire
in tehnologije

Slovar sopomenk sodobne slovenščine in njegova uporabnost pri pouku slovenščine

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

• • • • •
• • • • •
• • • • •
• • • • •
G I M N A Z I J A
L E D I N A

Andreja Pavle Jurman,
Gimnazija Ledina, Ljubljana
andreja.pavle-jurman@guest.arnes.si

Slovar sopomenk sodobne slovenščine: od skupnosti za skupnost

- Projekt (2018-2019) podprt s strani Ministrstva za kulturo RS.
- Cilji:
  - obveščati javnost o novem slovarju, s poudarkom na uporabniških skupinah, ki slovar najbolj potrebujejo;
  - seznaniti javnost s konceptom „odzivnega“ slovarja;
  - prikazati, kako najti in uporabiti informacijo v slovarju;
  - motivirati uporabnike za odzivnost in pomoč pri nadaljnjem razvoju;
  - ozaveščati javnost o pomembnosti (prosto)dostopnosti jezikovnih virov.

CJVT

Center za jezikovne vire in tehnologije Univerze v Ljubljani.

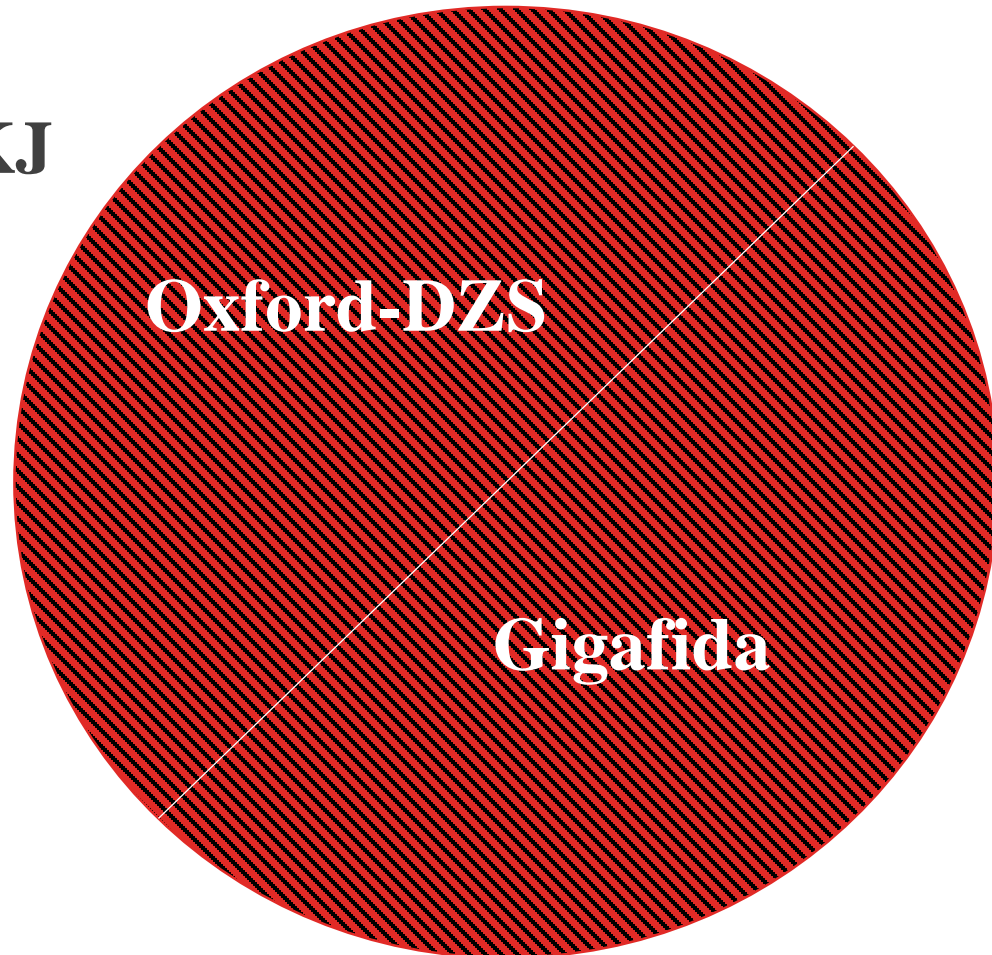
- Združuje pet fakultet UL: Filozofska fakulteta, Fakulteta za računalništvo in informatiko, Pedagoška fakulteta, Fakulteta za družbene vede in Fakulteta za elektrotehniko.
- Namen CJVT je omogočiti uspešen razvoj slovenščine v digitalni dobi.
- Pripravljajo jezikovne vire ter orodja, ki so vsebinsko in metodološko **sodobni**, uporabniku **prijazni** in **odprto dostopni** za uporabo.
- Najnovejši izdelek: Slovar sopomenk sodobne slovenščine.
- <https://www.cjvt.si/>

V čem je ta slovar „drugačen“?

- Odzivnost
- Sodobnost
- Odprtost
- Povezljivost
- Skupnost

Zasnovanost podatkovne baze

SSKJ

- Temeljna podstat Sopomenk sta Veliki angleško-slovenski slovar Oxford DZS® in referenčni pisni korpus Gigafida.
- Jezikovni podatki po letu 1990.
- Dodatno preverjanje podatkov v SSKJ.

Od prevodnih ustreznic k Sopomenkam

- Oxford DZS – prevodne ustreznice angleških besed in besednih zvez

dom; bivališče, domovanje; stanovanje; hiša

Od prevodnih ustreznic k Sopomenkam

- Oxford DZS – prevodne ustreznice angleških besed in besednih zvez

dom; bivališče, domovanje; stanovanje; hiša

Sopojavitveni grafi

Kako se znajti v Slovarju sopomenk sodobne slovenščine?

Sopomenskost v učnih načrtih

Kdaj učenci spoznajo ta pojem?

V višjih razredih OŠ in v srednji šoli nadgradnja razumevanja termina:

- popolne sinonimije skoraj ni → variantnost;
- pomen konteksta;
- uporabnost sopomenskosti.

Kako lahko slovar sopomenk uporabimo pri pouku v gimnaziji?

- 1. letnik: vrste slovarjev, kako nastajajo, sodobni digitalni slovar, anketa o rabi različnih vrst slovarjev.
- Nujna seznanitev tudi z drugimi spletnimi jezikovnimi priročniki: seznanitev in spodbujanje k samostojni rabi doma in pri pouku.
- Predstavitev slovarja sopomenk: seznanitev, uporaba, za začetek preproste naloge (določanje čim večjega števila sopomenk, dodajanje v slovar, ocenjevanje, naloge dneva ...) - 2. letnik v povezavi s temo *Pomenska razmerja med besedami* ali prej.
- Sistematično učenje novih besed (zgled tuji jezik) – izbiramo tudi iz sopomenskega slovarja.
- Spodbujanje uporabe novih sopomenk v novem besedilu – tako okrepijo tematsko polje in uzavestijo rabo; domače naloge pri jeziku in književnosti, ki vključujejo tvorbo novega besedila.

Kako lahko slovar sopomenk uporabimo pri pouku v gimnaziji?

- „Prepisovanje besedila“ s sopomenskimi besedami/izrazi: lahko vključimo tekmovanje, komu je uspelo več, zanimiva bo primerjava novonastalih besedil med seboj. Pogovor o rezultatih: v kolikšni meri je ohranjen smisel, se je sporočilnost izgubila? Nadgradnja te naloge: določimo zvrst (sami ovrednotijo ustreznost v dani situaciji).
- Razne igre, ki vključujejo tekmovanje v poznavanju čim večjega števila sopomenk na dano besedo oz vaje v improvizaciji.
- 3 letnik: kohezija; prepoznavanje tipa kohezivne vezi in tvorjenje/popraviljanje besedila z izogibanjem dobesednim ponovitvam.

Kako lahko slovar sopomenk uporabimo pri pouku v gimnaziji?

- Literatura: tvorjenje besedil o prebranem besedilu (prepoznavamo togost, ponavljanje v izrazju oz. nezmožnost pestrosti v označevanju literarnih oseb) s pomočjo slovarskih predlogov.
- Poprava lastnih besedil: najdejo besede, ki so označene kot (največkrat slogovno) neustrezno uporabljene – sami skušajo najti rešitve v slovarju.
- Kreativno pisanje (uporabiti čim več sopomenk za določeno besedo).
- Prevajanje.
- Učenje slovenščine kot drugega/tujega jezika.

Prvi odzivi in prihodnost

Veliko odziva: veliko dodajanja in ocenjevanja.

Uporabniki izkazujejo dobronamernost in zrel občutek za jezik.

Mladi so pomembna ciljna skupina.

Poziv k reševanju ankete:

<https://www.cjvt.si/promocija-sopomenk/sodelujte-v-uporabniski-anketi/>

<https://www.1ka.si/a/181046>

Viri:

1. Spletna stran CJVT: <https://www.cjvt.si/>.
2. Spletna stran projekta: <https://www.cjvt.si/promocija-sopomenk/>.